

Література

1. Кодекс законів про працю України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://rada.gov.ua>.
2. Проект Трудового кодексу України від 03.12.2007. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://rada.gov.ua>.
3. Стадник М.П. Новий Трудовий кодекс України: проблеми вдосконалення колективно-договірного регулювання / М.П. Стадник // Правова держава: Щорічник наукових праць. – 2010. – Вип. 21. – С. 299-305.
4. Скрипник О. Кодекс для поневолення / О. Скрипник // Дзеркало тижня від 26.01.2013.

Билык И.В. Новый трудовой кодекс Украины: преимущества и недостатки

Проанализированы основные преимущества и недостатки реформирования трудового законодательства Украины. Особое внимание уделено проблемным вопросам проекта Трудового кодекса Украины. Вопрос принятия нового трудового кодекса обусловлен необходимостью в комплексном и взаимосвязанном решении проблем регулирования трудовых отношений, а также потребностью последовательно отразить в национальном трудовом законодательстве положения международно-правовых документов по вопросам труда. Особое внимание уделено недостаткам проекта, который требует доработки с учетом предложений и замечаний общественности.

Ключевые слова: Трудовой кодекс Украины, рынок труда, социально-трудовые отношения, правовые основы, занятость.

Bilyk I.V. The New Labour Code of Ukraine: Advantages and Disadvantages

The main purpose of this research is to analyse the advantages and disadvantages of the labour legislation reforming in Ukraine. Particular attention is paid to the problematical issues of the Labour Code Draft of Ukraine. The problem of the adoption of the new Labour Code is determined by the need of complex and interdependent solving of the issues dealing with labour relations and with the need to reflect positions of the international law on labour in the national labour law. Special attention is paid to the shortcomings of the Draft that needs further changing with the suggestions and comments of the public.

Key words: the Labour Code of Ukraine, labour market, Labour Relations, principles of law, employment.

УДК 330.341.1

Докторант О.Л. Чернелевська¹, канд. екон. наук,
канд. юрид. наук – Національний університет харчових технологій

**ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРА РОСТУ НА РИНКУ
КУРЯТИНИ**

Одним із вдалих ринків для створення інноваційних кластерів росту в харчовій промисловості є ринок курятини. За декілька років Україна може стати одним із лідерів за поставками курятини на зовнішні ринки. Найбільшими виробниками курятини в Україні є ПАТ "Миронівський хлібопродукт" та ТОВ "Комплекс Агромарс".

Під час дослідження структури двох найбільших груп підприємств із виробництва курятини виявлено що у їх структурі відсутні центри інновацій, а саме наукові установи та заклади освіти, які б готували профільних спеціалістів саме для потреб галузі. Як наслідок, практично все обладнання, яке було встановлено під час модернізації виробничих потужностей, є іноземним та поглиблює залежність від його промислового обслуговування.

Конкурентоспроможність галузі з виробництва курятини в Україні не є тривалою, а тому лише створення кластерів росту для переходу галузі на інноваційний шлях розвитку може забезпечити їй довготривалу конкурентну перевагу.

Ключові слова: кластер, ринки, конкурентоспроможність, агропромисловий комплекс, трансформація, еволюція, регулювання

Ще одним вдалим ринком для створення інноваційних кластерів росту в харчовій промисловості є ринок курятини. За декілька років Україна може стати одним із лідерів за поставками курятини на зовнішні ринки. Вітчизняні підприємства, які нарощують обсяги виробництва та забезпечують внутрішні потреби, вже завоювали російський ринок.

У 2011 р. ситуація на ринку курятини стала більш стабільною, ніж у 2010-му. В Україні почав розвиватися цивілізований ринок м'яса. Держава збільшила дотації вітчизняним виробникам і посилила контроль над імпортом. Це призвело до зниження імпорту майже вдвічі. З січня по серпень 2011 р. експорт м'яса збільшився на 50 %, до 45 тис. т. У планах – вихід на ринки Ірану, Йорданії, Курдистану, США та Китаю. Експорт у ці країни дасть змогу продавати ті частини птиці, які мають менший попит на внутрішньому ринку. Наприклад, куряче філе в Україні купують не так часто, а в США існує дефіцит цієї продукції. У Китаї спостерігається нестаток куриних крилець. На експорт у Росію не варто робити ставок, оскільки за кілька років там з'являться власні потужні виробники [1].

У 2011 р. вперше за декілька років в Україні відбулося різке скорочення поголів'я птиці у сільгоспдприємствах, що вплинуло на загальне скорочення поголів'я в країні. За даними Держкомстату, на 1 жовтня 2011 р. поголів'я птиці в Україні становило 228,7 млн голів. Негативний вплив на скорочення поголів'я птиці мало призупинення дозволів на експорт до Росії двом найбільшим виробникам курятини в Україні – "Миронівському хлібопродукту" та компанії "Агромарс", які тепер змушені збільшувати продаж на внутрішньому ринку. Однак уже в лютому 2012 р. заборону на експорт було знято та перспективний для українського експорту ринок почав відновлення.

Найбільшим виробником курятини в Україні є ПАТ "Миронівський хлібопродукт". ПАТ "Миронівський хлібопродукт" – одна з провідних агропромислових компаній України, заснована в 1998 р. "Миронівський хлібопродукт" – вертикально інтегрована компанія, контролює повний виробничий цикл отримання товарного м'яса курки. Вирощує зерно для виробництва комбікормів; виготовляє корми для своїх птахофабрик з вирощування батьківського поголів'я і фабрик з виробництва м'яса птиці. Завдяки власному парку вантажівок-рефрижераторів компанія займається доставкою своєї продукції в дистрибутивні центри та франчайзингові точки на території України [2]. "Миронівський хлібопродукт" – перша українська агропромислова компанія, чії акції котируються на основному майданчику Лондонської фондової біржі. 63 % компанії належить Юрію Косюку.

У 1998 р. був придбаний контрольний пакет акцій у ВАТ "Миронівський завод з виготовлення круп і комбікормів" (м. Миронівка), заснований АТЗТ "Миронівський хлібопродукт", який став одним із провідних зерноторгових підприємств України. У 1999 р. "Миронівський хлібопродукт" викупує та модернізує птахофабрику "Перемога" (с. Будище), починається промислове виробництво м'яса птиці. У 2001 р. холдинг придбав птахофабрику "Дружба народів Нова" (с. Петрівка) та "Старинську Птахофабрику" (с. Мирне), яка спеціалізується на вирощуванні батьківського поголів'я птиці. До складу холдингу входить чотири

¹ Наук. консультант: проф. Мостенська Тетяна Леонідівна, д-р екон. наук

бройлерні птахофабрики, дві ферми з розведення батьківського поголів'я та виробництва інкубаційних яєць. При кожній з цих птахофабрик працює переробний завод, їх сумарна потужність – понад 3,6 млн голів курчат-бройлерів на тиждень та виробництво 29 тис. т м'яса на місяць.

2002 р. – виведення на ринок бренду охолодженого курячого м'яса "Наша ряба". Широкий асортимент охолодженої курятини продається під преміальною торговельною маркою "Наша Ряба", який є найпопулярнішим брендом курятини в Україні. 11 розподільних центрів і власний парк вантажівок-рефрижераторів дають змогу доставляти охолоджену й заморожену продукцію клієнтам якнайшвидше [3]. У 2004 р. "Миронівський хлібопродукт" ввів в експлуатацію завод із переробки насіння соняшника. У виробництві використовується унікальний процес і запатентована технологія отримання соняшникової макухи. Рослина олія та лузга, побічні продукти переробки соняшникового насіння, експортуються для отримання валютної виручки. Також виготовляються комбікорми з кукурудзи, соняшнику й бобових на власних комбікормових заводах.

"Миронівський хлібопродукт" почав розвиток рослинницького бізнесу в 2005 р. Діяльність сегмента "рослинництво" спрямована на оброблення сільськогосподарських земель, виробництво зернових і олійних культур для власних потреб компанії та на продаж. Станом на 1 січня 2011 р. "Миронівський хлібопродукт" культивує 280 тис. га родючого чорнозему. Помірний клімат забезпечує велику кількість світла та вологи. Зернові культури вирощуються для фуражу та потреб сівозміни. Вирощується кукурудза, соняшник, пшениця та ріпак. Кукурудза й насіння соняшника використовуються на власних комбікормових заводах. Холдинг мінімізує використання хімічних добрив і пестицидів завдяки використанню підстилки й курячого посліду як добрива. Основні цілі холдингу полягають в самодостатності виробництва сільськогосподарських культур, починаючи з урожаю 2008 р., компанія самодостатня в кукурудзі – головному компоненті в комбікормах. До складу холдингу входять елеватори для зберігання насіння соняшника, зернових та олійних культур.

У 2006 р. розпочав роботу Миронівський м'ясопереробний завод "Легко" (м. Миронівка) – найбільший в Україні завод із виробництва м'ясних напівфабрикатів. Готові заморожені страви продаються під маркою "Легко!" "Миронівський хлібопродукт" є провідним виробником інноваційних продуктів швидкого готування в Україні. Сучасні виробничі лінії на Миронівському м'ясопереробному заводі у 2010 р. виробляли 21 тис. т виробів на рік (2009 р. – 10,5 тис. т на рік), починаючи від сирого маринованого м'яса до цілком приготованих страв. Близько 60 % готових виробів, які заморожуються для збереження смакових якостей, продаються через дистриб'юторів. Решта реалізовується в супермаркетах та через сервісні компанії [4].

ПАТ "Миронівський хлібопродукт" завершив випуск єврооблігацій на суму 250 млн дол. США.

У середині 2007 р. почала працювати перша лінія виробництва ЗАТ "Миронівська птахофабрика" (м. Канів). З виходом лінії на повну потужність обсяг виробництва групи був збільшений на 70 %. До складу найбільшого в Україні та Європі сучасного комплексу "Миронівська птахофабрика" входять інкубатор і переробний завод, потужністю переробки близько 220 тис. т курятини на рік. У

цьому ж році введено в експлуатацію інтегроване підприємство з виробництва м'яса "Дружба народів". На території комплексу "Дружба народів" вирощується 11 тис. голів великої рогатої худоби і 45,2 тис. свиней на рік, на 15 тис. га сільськогосподарських земель вирощується зерно для власних кормових потреб. Потужність виробництва – приблизно 40 т ковбас і копченини на день. Загалом завод виробляє 90 видів свинячих та яловичих сосисок, копчених та напівкопчених ковбас, а також бекону. Виготовляється також яловичина під брендом "Сертифікований Ангус". Охолоджену, упаковану у вакуумі, її доставляють у ресторани та супермаркети.

2008 р. – "Миронівський хлібопродукт" провів первинне публічне розміщення акцій (у формі глобальних депозитарних розписок) на Лондонській фондовій біржі. Група придбала 80 % акцій компанії "Український бекон" – виробника м'ясо-ковбасної продукції. "Український бекон" на сьогодні виготовляє близько 50 тонн ковбас і м'ясопродуктів на день під марками "Башинський" і "Європродукт". Проектна потужність – до 200-250 т на день.

2009 р. – у червні закінчено будівництво другої лінії Миронівської птахофабрики. Підприємство почало працювати на повну потужність, яка становить близько 200 тис. т курятини на рік. Водночас "Миронівська птахофабрика" – найпотужніше підприємство на українському ринку щодо промислового виробництва курятини та одне з найпотужніших підприємств цього спрямування у Європі.

У 2010 р. в м. Ладизин розпочато будівництво птахофабрики "Вінницький бройлер" потужністю 400 тис. т курятини на рік і комбікормового заводу "Ладизинський" загальною вартістю \$750 млн, яке планується завершити у 2014 р. Ладизин вибраний через значну кількість сільськогосподарських земель, що "Миронівський хлібопродукт" орендує поблизу Ладизинської ТЕС, що забезпечуватиме необхідні 90 МВт потужності для фабрики. Загалом комплекс розрахований на чотири виробничі лінії, що вдвічі перевищує виробничі потужності Миронівської птахофабрики – найбільшої на сьогодні в Україні та однієї з найбільших у Європі. Майбутній комплекс складатиметься з бройлерної птахофабрики (інкубатор, 38 майданчиків вирощування, забійний цех), комбікормового заводу, олійнопресового заводу та інфраструктури, що обслуговуватиме підприємство.

Будівництво цього комплексу має велике значення для регіону, адже приведе до розвитку всіх сфер діяльності та активізації життя, збільшення кількості і якості робочих місць, розвитку інфраструктури, зупинить відтік кадрів з України та сприятиме омолодженню населення області.

"Миронівський хлібопродукт" – єдиний промисловий виробник гусятини і фуа-гра в Україні. На виробництві цих продуктів профілюється комплекс у м. Снятин (Івано-Франківська обл.). Підприємство включає потужності з вирощування батьківського поголів'я, інкубатор, 53 пташника і переробний завод. Батьківське поголів'я породи баболна грей ландес спочатку було імпортоване з Франції та Угорщини. Гусятина продається через супермаркети й продовольчі магазини. Печінка фуа-гра реалізується охолодженою чи замороженою під брендом "Фуа Гра". Основним завданням є збільшення експорту фуа-гра в Європу [5].

"Кримська фруктова компанія", яка входить до складу холдингу, пропонує різноманітний асортимент фруктів (яблука, груші, суниця, персики, виноград, порічки, сливи й вишні). Плантації компанії розташовані в Криму, де клімат подібний до клімату Північної Італії. Приблизно 50 % з 2110 га землі підприємства відведені під яблучні сади. Більша частина садів була посаджена 2007 р. Перші прибутки від урожаю очікуються через 5-7 років після посадки.

У ПАТ "Миронівський хлібопродукт" три основних напрями діяльності:

- рослинництво (виращування кукурудзи, пшениці, соняшника, ріпаку), виробництво кормів та соняшникової олії;
- основна діяльність – розведення птиці, виробництво та продаж м'яса курки під маркою "Наша ряба" (з 2002 р.) та продуктів з неї (ТМ "Легко!");
- інші сільськогосподарські операції (виготовлення свіжої яловичини преміум класу, фуа-гра, ковбасних виробів і копченини, фруктів).

Стратегія "Миронівський хлібопродукт" – це збереження своєї позиції лідера агропромислового ринку України, шляхом розширення бізнесу з виробництва курятини і вирощування зернових, а також подальшого посилення вертикальної інтеграції. Згідно з даними Держкомстату України, у 2009 р. частка холдингу становить 43 % промислової курятини. У 2010 р. холдинг збільшив виробництво курятини на 26 % – до 360 тис. т. На жаль, через обмеження експорту до основного споживача курятини – Росії, збільшити обсяги виробництва у 2011 р. не вдалось. Однак за 9 місяців 2011 р. за стандартами МСФЗ консолідований дохід "Миронівський хлібопродукт" досяг 880 млн дол., а чистий прибуток зріс на 27 % – до 201 млн дол.

У планах компанії – до 2015 р. збільшити площі оброблюваних земель до 500 тис. га, що забезпечить "Миронівський хлібопродукт" високим прибутком в рослинницькому сегменті бізнесу. Також планами передбачено досягнути збільшення частки на ринку продуктів з високою доданою вартістю, таких як продукти швидкого приготування та ковбаси, розширення мережі дистрибуції з метою покриття більшості областей та міст України, зниження залежності від торговельних мереж шляхом продажу приблизно 40 % асортименту через нашу мережу фірмових франчайзингових магазинів. Застосовуючи модель вертикальної інтеграції бізнесу, "Миронівський хлібопродукт" є одним з найбільш конкурентоспроможних підприємств не лише в Україні, але й у Європі.

Другим за обсягами виробником курятини в Україні є ТОВ "Комплекс Агромарс". ТОВ "Комплекс Агромарс" – холдингова компанія, заснована 1998 р., сьогодні один із найбільших виробників курячого м'яса в Європі. Компанія входить до сфери інтересів Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин – народного депутата України – Сігала Євгена Яковича. Президентом Компанії є його дружина Сігал Марина Анатоліївна.

Продукція компанії відома під торговою маркою "Гаврилівські курчата". Комплекс Агромарс є вертикально інтегрованою компанією, що охоплює всі етапи виробництва курятини від вирощування зернових культур, зберігання комбікормів, виробництва племінної і бройлерної продукції до переробки м'яса і реалізації через власну франчайзингову мережу [6]. У 1998 р. в селі Гаврилівка Вишгородського району на Київщині створено ЗАТ "Гаврилівський птахівничий ком-

плекс". Придбано перших добових курчат-бройлерів в Угорщині, налагоджено постачання комбікормів із заводів Київської області. Протягом року було вироблено перші 2 тис. т м'яса курчат-бройлерів.

Наступного року було орендовано більше 25 тис. га землі, придбано необхідну для вирощування зернових культур сільськогосподарську техніку. До складу товариства увійшов Кагарлицький елеватор з потужностями по зберіганню 100 тис. т зерна, а у 2000 р. – Київський комбікормовий завод. Також було введено в експлуатацію високотехнологічний цех по забою птиці та переробці м'яса курчат-бройлерів потужністю 6 тис. голів на годину. Для виробництва повноцінних, збалансованих за всіма поживними речовинами кормів, підприємство самостійно вирощує на власних та орендованих землях у п'яти районах Київської області значну частину споживаного зерна.

Розвитком цього напрямку займається Кагарлицька, Бориспільська та Броварська філії. Вони повністю оснащені технікою для оброблення та збирання зернових культур, а також складськими потужностями для зберігання зерна. Фахівці філій мають достатній досвід, який дає змогу отримувати високі врожаї екологічно чистих зернових культур.

Пріоритетним для бізнесу є вирощування кукурудзи – головного компонента виробництва комбікормів. До структури ТОВ "Комплекс Агромарс" входять Бориспільський експериментальний комбікормовий та Київський комбікормовий заводи. На підприємствах встановлено данське, німецьке, голландське та швейцарське обладнання. У 2011 р. запущена нова лінія з виробництва комбікормів швейцарської компанії Buhler. Потужність Бориспільського заводу після модернізації виробництва становитиме 100 т на годину. Крім того, планується запустити в роботу цех із перероблення сої, потужністю 50 т на годину та новий комплекс для її зберігання.

У 2002-2003 рр. в межах Гаврилівської сільської ради збудовано дві нові бройлерні ферми та два інкубаційні цехи, введено в експлуатацію ферми з утримання племінної птиці в селах Катюжанка, Жукин, Лебедівка Вишгородського району на Київщині та в селі Молочки на Житомирщині, в яких разом утримувалось близько 400 тис. голів племінних курей м'ясних порід, а також запроваджено систему управління якістю продукції, яку сертифіковано відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001:2001.

У 2004-2006 рр. було переоснащено Київський комбікормовий завод та збудовано п'ять нових бройлерних ферм у межах Димерської селищної ради Вишгородського району, а також збудовано третій інкубаційний цех, придбано племінний птахорепродуктор ВАТ "Рудня" у Броварському районі на Київщині. Споруджено 4 нових бройлерних ферм у межах Димерської селищної ради на Київщині. У 2007-2009 рр. в групу компаній торгової марки "Гаврилівські курчата" ввійшли бройлерні господарства Харківської області – ЗАТ "Курганський бройлер" та племінний птахорепродуктор ЗАТ "Голден крос", а в Київській області придбано ВАТ "Бориспільський комбікормовий завод".

На 37-ми бройлерних фермах одночасно утримується понад 9 млн курчат-бройлерів різних вікових груп. Застосування обладнання німецької компанії Big Dutchman International GmbH забезпечує автоматичне регулювання у пташниках мікроклімату, подачу комбікорму та питної води. У рамках програми розвитку

ТОВ "Комплекс Агромарс" ведеться будівництво ще 10-ти бройлерних ферм. Це дасть змогу подвоїти об'єм виробництва м'яса.

Перспективні задачі розвитку підприємства (на 2008-2013 рр.):

- Будівництво бройлерних та племінних птахоферм.
- Будівництво складської інфраструктури.
- Будівництво нового цеху забою та перероблення птиці.
- Будівництво очисних споруд.
- Інвестиції в нерухомість (землі) та розширення с/г угідь, зайнятих на вирощуванні продукції рослинництва.
- Інвестиції в контрольні пакети акцій підприємств птахівничої галузі.
- Будівництво соціальної інфраструктури.
- Збільшення асортименту продукції до 60 найменувань (м'ясопродукції, курчат-бройлерів та виробів із м'яса) та збільшення частки підприємства на ринку України до 30 %.

У продуктовий портфель компанії входять напівфабрикати, охолоджені на підложці, напівфабрикати, охолоджені в термоформі вакуумній, напівфабрикати, охолоджені в пакетах вакуумних термозберіжних, напівфабрикати охолоджені мариновані в пластикових відрах та багато іншого. Потужність дільниці з виробництва та упаковки напівфабрикатів становить 45 т на добу.

На дільниці з виробництва м'яса механічного обвалювання щоденно виробляється 40-50 т високоякісних заморожених блоків продукції, кінцевим споживачем якої є м'ясопереробні підприємства. Наявність в асортименті компанії заморожених м'ясопродуктів дає змогу розширити ринок збуту за межами України. Сьогодні продукція під торговою маркою "Гаврилівські курчата" відома в країнах СНД, Китаї та В'єтнамі. На всіх етапах виробництва, перероблення та збереження м'ясо проходить ретельний ветеринарний і технологічний контроль.

Виробнича потужність цеху щодо забою та перероблення м'яса становить 15 тис. голів курчат-бройлерів на годину. Цех обладнаний голландською технікою Stork та Meun, яка дає змогу оптимізувати всі виробничі процеси таким чином, щоб продукція відповідала сучасним світовим стандартам і одночасно мала конкурентоспроможні якості. Застосування низькотемпературних режимів шпарки дає змогу повністю зберегти природній колір шкіри тушок курчат-бройлерів і цим самим підвищує споживчі властивості м'яса. У процесі забою використовується система повітряно-крапельного охолодження, завдяки якій температура і вологість тушок курчат-бройлерів досягає передбачених норм, що особливо ціниться споживачем.

Для забезпечення повноцінної до охолодження м'ясної продукції в складі підприємства функціонує цех готових м'ясопродуктів. Цех складається з камер з зберігання продукції, в яких відбувається остаточне дозрівання м'яса, дільниць з виробництва та упаковки напівфабрикатів, виробництва м'яса механічного обвалювання (ММО), заморожування та зберігання замороженої продукції. Усі підрозділи цеху обладнані технікою від провідних спеціалізованих компаній: AM2C, Karl Schnell, Bizerba, CFS, Multivac, Henneken, Espera, Waldysa, Schaller. У 2010 р. впроваджено інтегровану систему управління безпечністю і якістю продукції, яка сертифікована на відповідність вимогам міжнародних стандартів ISO 9001:2008 та ISO 22000:2005 (HACCP).

Для виходу на роздрібний ринок та наближення до споживача підприємство створило власну франчайзингову мережу, яка включає близько 1000 торгових точок у всіх регіонах України. Одним із головних завдань франчайзингової програми є посилення допомоги партнерам на місцях і контролю виконання фірмових стандартів компанії, тому після запуску програми компанія організувала сильну команду регіональних менеджерів, відповідальних за розвиток франчайзингу. Франчайзери не тільки отримують найкращі ціни на продукцію, мають змогу брати участь у рекламних кампаніях, а й отримують допомогу в корегуванні своєї роботи, що забезпечує споживачам високий сервіс та якість обслуговування.

Як видно із структури двох найбільших груп підприємств з виробництва курятини, у їх структурі, на жаль, відсутні центри інновацій, а саме наукові установи та заклади освіти, які б готували профільних спеціалістів саме для потреб галузі. Як наслідок, практично все обладнання, яке було встановлено під час модернізації виробничих потужностей, є іноземним та поглиблює залежність від його промислового обслуговування. Так постачальниками обладнання для пташників виступила німецька компанія Big Dutchman International GmbH. Забійні цехи обладнані голландською технікою Stork та Meun, а виробництво комбікормів обладнано швейцарською компанією Buhler. Крім того, цехи із заморожування готової продукції обладнані технікою від AM2C, Karl Schnell, Bizerba, CFS, Multivac, Henneken, Espera, Waldysa, Schaller.

Виробники курятини не мають власної торговельної мережі та співпрацюють із рітейлерами в режимі постачальник – продавець, поряд із великими торговельними компаніями в кожного з виробників сформована власна франчайзингова роздрібна мережа. Така форма співпраці із роздрібною торгівлею робить їх незалежними у формуванні власної збутової політики на внутрішньому ринку. Однак актуальним залишається питання у процесі формування кластерного об'єднання щодо створення спільної мережі дистрибуції та торговельних організацій, що знизить витрати компаній на логістику та роздрібну реалізацію продукції. Крім того, для об'єднання зусиль із реалізації продукції за кордоном мають бути створені зовнішньоторговельні організації, які будуть тісно співпрацювати із торговельними місіями за кордоном та комплексно представляти продукцію українських виробників під час здійснення акредитації продукції за межами України та укладення зовнішньоторговельних контрактів.

Для появи в країні стійкої конкурентної переваги, конкурентоспроможна галузь повинна опиратись на чотири детермінанти конкурентного ромба. Лише такий фундамент дасть змогу галузі зайняти позицію конкурентного лідера та стати основою для кластера росту. Серед детермінантів конкурентного ромба для галузі виробництва курятини є всі чотири детермінанти. Факторні умови, параметри попиту, споріднені (related) і підтримуючі галузі, і внутрішня конкуренція для ринку курятини створюють середовище, яке дало змогу швидко нагромадити загальні конкурентні переваги в середині країни. Після досягнення цих конкурентних переваг у середині країни галузь можна вважати готовою до міжнародної конкуренції та вона може забезпечити конкурентні переваги для країни перебування.

Так, наділеність України сільськогосподарськими природними ресурсами та значний внутрішній ринок, безсумнівно, впливає на конкурентну перевагу країни в цій галузі. *Природні ресурси, тобто кількість, якість, доступність і вартість земельних ділянок, кліматичні умови країни і географічне положення* щодо основних споживачів є вкрай сприятливими для цього ринку. Країна має найбільші шанси на успіх у тих галузях або їх сегментах, в яких детермінанти конкурентної переваги як системи мають найбільш сприятливий характер.

Тобто одержання конкурентної переваги на основі факторів залежить також від того, наскільки ефективно вони використовуються, тому лише інноваційність груп може слугувати запорукою довготривалості набутих конкурентних переваг. А отже, галузь на сьогодні має основні факторні конкурентні переваги – це такі, як природні ресурси, кліматичні умови, географічне положення країни, та почала накопичувати розвинені – це сучасна інфраструктура, високоосвічені кадри. Однак сьогодні птахівники не мають профільних дослідницьких інститутів, бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів, і як наслідок, не мають спеціалізованих конкурентних переваг – це персонал із вузькою спеціалізацією, інфраструктура специфічних типів, бази даних у певних сферах знань й інші фактори, застосовувані в обмеженій кількості галузей.

Як видно з перерахованого, конкурентоспроможність галузі з виробництва курятини в Україні не є тривалою через факторні переваги першого рівня, а тому лише створення кластерів росту для переходу галузі на інноваційний шлях розвитку може забезпечити їй довготривалу конкурентну перевагу.

Література:

1. Бойко В.І. Ринок м'яса : світові тенденції регіонального розвитку та виробництва / В.І. Бойко, Л.В. Мамчур // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2011. – № 1. – С. 145-148.
2. Логоша Р.В. Аналіз сучасного стану експорту м'ясної продукції / Р.В. Логоша // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2009. – № 10. – С. 120-124.
3. Логоша Р.В. Стан та тенденції розвитку підприємств м'ясопереробної галузі України / Р.В. Логоша // Збірник наукових праць ВНАУ. – Сер.: Економічні науки. – 2012. – № 3(69). – С. 120-124.
4. Оносова І.А. Маркетингова діяльність підприємств на ринку м'ясопродуктів : монографія / І.А. Оносова, О.М. Азарян, Е.М. Локтев, І.А. Оносова. – Донецьк : Вид-во "Дон дуєт", 2006. – 229 с.
5. Рудич О.О. Особливості маркетингової діяльності підприємств на ринку м'ясопродуктів / О.О. Рудич // Вісник Білоцерківського державного університету : зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 63. – С. 113-117.
6. Шуст О.А. Сучасний стан функціонування підприємств м'ясопереробної галузі України / О.А. Шуст // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. праць. – Сер.: Лісівництво та декоративне садівництво. – К. : Вид-во НУБіП України. – 2011. – Вип. 168(2). – С. 199-204.

Чернелевская Е.Л. Перспективы формирования кластера роста на рынке курятины

Одним из удачных рынков для создания инновационных кластеров роста в пищевой промышленности является рынок курятины. За несколько лет Украина может стать одним из лидеров по поставкам курятины на внешние рынки. Крупнейшими производителями курятины в Украине является ОАО "Мионовский хлебопродукт" и ООО "Комплекс Агромарс".

При исследовании структуры двух крупнейших групп предприятий по производству курятины выявлено что в их структуре отсутствуют центры инноваций, а именно научные

учреждения и учебные заведения, которые готовят профильных специалистов именно для потребностей отрасли. Как следствие такого положения вещей, практически все оборудование, которое было установлено при модернизации производственных мощностей, является иностранным и углубляет зависимость от его промышленного обслуживания. Конкурентоспособность отрасли по производству курятины в Украине не является длительной, а потому только создание кластеров роста для перехода отрасли на инновационный путь развития может обеспечить ей долговременное конкурентное преимущество.

Ключевые слова: кластер, рынки, конкурентоспособность, агропромышленный комплекс, трансформация, эволюция, регулирование.

Chernelevskaya E.L. Some Prospects of Cluster Growth on the Poultry Market

One of the successful markets to create innovative growth cluster in the food industry is supposed to be a poultry market. In some years Ukraine may become one of the leaders in the supply of chicken meat to foreign markets. The largest producers of poultry in Ukraine are Mironovsky Bakery Product Ltd and Agromars Association Inc. The innovative centres, such as research institutions and educational institutions training professionals specifically for the needs of the industry, are discovered to be absent in the structure of the two largest groups of companies with chicken production. Consequently almost all the equipment that was installed during the modernization of production facilities is produced abroad and, thus, deepens its dependence on industrial maintenance. The competitiveness of the poultry production in Ukraine is not long-term, since only cluster growth for the industry transition to innovative development can provide lasting competitive advantage.

Key words: cluster markets, competitiveness, agriculture, transformation, evolution and regulation.

УДК 332.122:338.43

Ст. наук. співроб. Ф.А. Важинський, канд. екон. наук – Інститут регіональних досліджень НАН України; доц. О.С. Молнар, канд. екон. наук – Ужгородський НУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Виділено пріоритетні завдання державної політики регулювання зайнятості й ринку праці на селі; державної політики у сфері розвитку соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій. Розглянуто заходи щодо реалізації цілей інноваційного розвитку сільського господарства України та вирішення проблем соціально-економічного розвитку сільських територій; формування нової територіальної структури економічних кластерів, спрямованої на розвиток територіальних соціально-економічних комплексів, здатних до більш ефективного саморозвитку з урахуванням можливої інноваційної діяльності. Визначено принципи оптимального розміщення продуктивних сил сільського господарства.

Ключові слова: сільські території, диверсифікованість сільської території, державна політика, концентрація та спеціалізація виробництва, інноваційний розвиток сільського господарства.

Постановка проблеми. Проблема територіальної організації сільських територій стала ще більш актуальною після реформування відносин власності на землю, запровадження інституту приватної власності на земельні ділянки й вільного підприємництва в сільському економічному просторі. Розвиток нових форм підприємництва і ринкової економіки відбувався на тлі занепаду села і сільськогосподарського виробництва. Виникли нові кризові явища, що свідчать про зниження платоспроможного попиту населення, загрози продовольчій безпеці, погіршення середовища проживання селян, деградацію та порушення екологічної